

**ВИЗНАЧЕННЯ СТРУКТУРИ РЕЄСТРУ СТАТИСТИЧНИХ ОДИНИЦЬ
ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ СТАТИСТИКИ**

У статті надано результати вивчення нормативно-правових актів України щодо формування Реєстру статистичних одиниць: проаналізовано типологію підприємств, описано структуру Реєстру статистичних одиниць. Надано перелік національних статистичних класифікацій та довідників, згідно яких здійснюється формування бази даних підприємств для створення інформаційної системи енергетичної статистики. Структуру Реєстру статистичних одиниць адаптовано для створення інформаційної системи енергетичної статистики України. Викладено приблизний варіант здійснення збору статистичних даних від статистичних одиниць для формування інформаційної системи енергетичної статистики.

Ключові слова: Реєстр статистичних одиниць, статистичний реєстр підприємств, інформаційна система енергетичної статистики.

I. Вступ

Інформаційну систему органів державної статистики України, зокрема енергетичної статистики, можна охарактеризувати як недостатньо автоматизовану. Тому важливим є створення і реалізація механізму для інтеграції статистичних даних, що надходять від респондентів і, як наслідок, уникнення багатьох проміжних етапів обробки інформації.

Згідно із Законом України "Про державну статистику" інформаційна система органів державної статистики – це сукупність технічних, програмних, комунікаційних та інших засобів, які забезпечують процес збирання, накопичення, опрацювання, поширення, збереження, захисту та використання статистичної інформації [1].

Отже, така система в Україні існує, але на багатьох етапах функціонує на основі "ручної" обробки інформації.

Першим етапом формування інформаційної системи енергетичної статистики є створення бази даних підприємств енергетичної галузі. Ідеальним варіантом є імпортування статистичних одиниць з Реєстру статистичних одиниць, що ведеться Головним міжрегіональним управлінням статистики в м. Києві.

II. Постановка завдання

На початковому етапі розробки інформаційної системи енергетичної статистики імпортування даних з Реєстру статистичних одиниць є неможливим, оскільки не забезпечена сумісність даних та, насамперед, немає доступу до Реєстру статистичних одиниць.

Але, в будь-якому разі, при створенні такої системи необхідне вивчення, аналіз структури бази даних державного реєстру.

Це є основним завданням на даному етапі дослідження.

У подальшому цю структуру реєстру буде поєднано з іншими модулями системи.

III. Результати

Реєстр статистичних одиниць (РСО) – це автоматизована інформаційна система, призначена для збирання, накопичення, захисту, опрацювання, поширення, використання та зберігання даних щодо статистичних одиниць. Статистичні одиниці призначені для забезпечення можливості проведення статистичних спостережень та здійснення аналізу отриманих даних [4].

РСО використовується в статистичній практиці для:

- виявлення та побудови статистичних одиниць, підтримки даних про статистичні одиниці в актуальному стані;
- підготовки та координації статистичних спостережень;
- залучення даних із адміністративних джерел;
- формування й аналізу загального списку одиниць статистичних спостережень та демографії підприємств;
- поширення даних [4].

Відповідальним за ведення Реєстру статистичних одиниць є Головне міжрегіональне управління статистики у м. Києві.

Зауважимо, що для ведення бази даних енергетичної статистики потрібна не вся база статистичних одиниць, а тільки ті статистичні одиниці, що належать до галузі енергетики.

У наказі Державної служби статистики України "Про затвердження Положення про Реєстр статистичних одиниць та формування основ вибірки сукупностей одиниць статистичних спостережень за діяльністю під-

приємств” використовується типологія підприємств, визначена Постановою Ради ЕЕС від 15.03.1993 р.№ 696/93 :

- підприємство,
- інституційна одиниця,
- група підприємств,
- одиниця за видом економічної діяльності,
- одиниця гомогенного виробництва,
- місцева одиниця,
- місцева одиниця за видом економічної діяльності,
- місцева одиниця гомогенного виробництва [4].

Підприємство – це статистична одиниця, що здійснює виробництво товарів та послуг. Підприємство здійснює один або декілька видів економічної діяльності в одному чи декількох місцях. Підприємство складається з однієї або більше місцевих одиниць.

Група підприємств – це об’єднання підприємств, пов’язаних між собою правовими та/або фінансовими зв’язками.

Одиниця за видом економічної діяльності – це статистична одиниця, яка об’єднує однорідну діяльність підприємства на рівні підкласу КВЕД.

Місцева одиниця – це підприємство або його частина, що розташована в географічно визначеному місці.

Одиниця, яка здійснює тільки один вид економічної діяльності та розташована в географічно визначеному місці, відноситься до місцевої одиниці за видом економічної діяльності.

Між зазначеними критеріями та типами статистичних одиниць існують такі співвідношення (табл. 1):

- одиниці з одним чи більше видами економічної діяльності та з одним чи більше місцями розташування (підприємство, інституційна одиниця);
- одиниці з одним чи більше видами економічної діяльності та одним місцем розташування (місцева одиниця);
- одиниці з одним видом економічної діяльності та з одним чи більше місцями розташування (одиниця за видом економічної діяльності, одиниця гомогенного виробництва);
- одиниці з одним видом економічної діяльності та з одним місцем розташування (місцева одиниця за видом економічної діяльності, місцева одиниця гомогенного виробництва).

Таблиця 1

Співвідношення між критеріями та типами статистичних одиниць

Підприємства, Інституційні одиниці	Одне місце розташування	Більше одного місця розташування
Один вид економічної діяльності	Одиниця за видом економічної діяльності	
	Місцева одиниця гомогенного виробництва	Одиниця гомогенного виробництва
Більше одного виду економічної діяльності	Місцева одиниця	

Структура РСО:

- статистичний реєстр підприємств,
- статистичний реєстр фізичних осіб-підприємців.

При цьому одному підприємству відповідає одна юридична особа, але юридична особа може мати більше одного підприємства.

Основними джерелами інформації для формування РСО є:

- відомості від державних реєстраторів щодо вчинення реєстраційних дій (щоденні надходження);
- дані статистичних спостережень (включаючи фінансову звітність);
- дані інших адміністративних органів державної влади (Державної податкової адміністрації, Пенсійного фонду, Фонду державного майна тощо).

З метою забезпечення сумісності РСО з іншими інформаційними системами статистичні одиниці класифікують відповідно до національних статистичних класифікацій та довідників:

- класифікація організаційно-правових форм господарювання (КОПФГ),
- класифікація видів економічної діяльності (КВЕД),
- класифікація інституційних секторів економіки (КІСЕ),

- класифікація країн світу (ККС),
- класифікація валют (КВ),
- класифікація органів державного управління (КОДУ),
- класифікатор адміністративно-територіального устрою України (КОАТУУ) [2; 4].

У роботі з інформаційною системою використовуються такі довідники: довідник самостійних структурних підрозділів Держкомстату, довідник органів державної статистики, довідник розділів статистики, довідник форм державних статистичних спостережень, довідник причин неподання звітності, довідник джерел занесення даних, довідник джерел занесення даних про КОДУ, довідник статусу правових одиниць, довідник ознак розміру підприємства, довідник стану статистичної одиниці, довідник типів статистичних одиниць, довідник типів груп підприємств, довідник типів місцевих одиниць, довідник ознак визначення ОВД, довідник органів державної реєстрації, довідник типів наданих реєстраційних відомостей, довідник підстав на внесення змін (припинення), довідник причин неприйняття інформації з ЄДР.

Статистичний реєстр підприємств (СРП) має дві складові: адміністративну та статистичну.

Адміністративною складовою СРП є Єдиний державний реєстр підприємств та організацій України (ЄДРПОУ): юридичні особи та відокремлені підрозділи юридичних осіб.

Статистична складова СРП містить інформацію щодо сукупності статистичних одиниць, сформованої на базі даних ЄДРПОУ на визначену дату та доповненої даними статистичних спостережень і адміністративними даними. У статистичній складовій СРП ідентифікуються такі статистичні одиниці: підприємства, місцеві одиниці та групи підприємств.

Основними елементами РСО є підприємства, юридичні особи, що за них відповідають, місцеві одиниці та групи підприємств. Відомості щодо інших типів статистичних одиниць формуються, виходячи з цієї інформації. Це визначено Регламентом (ЄС) Європейського парламенту та Ради від 20.02.2008 р. № 177/2008.

СРП містить інформацію про юридичні особи, підприємства, відокремлені підрозді-

ли та фізичні особи за категоріями показників, відображених у табл. 2.

Зауважимо, що на час розробки Положення інформація про групи підприємств і належність юридичних осіб до груп підприємств у СРП відсутня.

Також не визначено перелік форм державних статистичних спостережень та адміністративних джерел, з яких надходять до СРФОП дані щодо кількості найманих працівників та обсягу реалізованої продукції (тому ці показники не відображено в табл. 2). До того ж, імпорт цих даних не є для інформаційної системи енергетичної статистики необхідним, оскільки внесення фінансових і управлінських показників є основною задачею функціонування такої системи.

Як було зазначено вище, одним з класифікаторів статистичних одиниць, що застосовується при їх групуванні, є класифікація за інституційними секторами економіки (KICE) – це основна ознака класифікації (рис.).

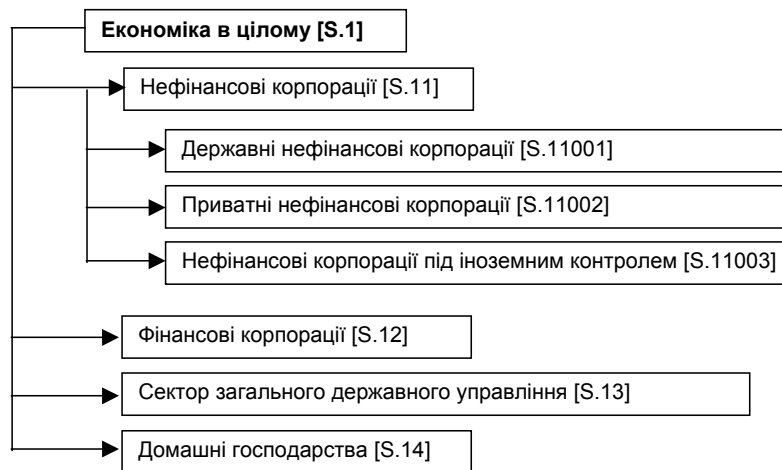

Рис. Структура класифікації за інституційними секторами економіки

Термін “корпорація” у контексті KICE використовується як узагальнюючий термін для господарських товариств [4].

Корпорації – це інституційні одиниці, що створені спеціально з метою ринкового виробництва товарів та послуг і є джерелом прибутку чи іншої фінансової вигоди для своїх власників. У ринковій економіці корпорації вважаються основною інституційною формою підприємництва [4].

Для формування бази даних підприємств енергетичної та вугільної галузі необхідний імпорт даних тільки з сектора S.11 – “Нефінансові корпорації”.

Сектор нефінансових корпорацій (S.11) включає підприємства, основною діяльністю яких є виробництво ринкових товарів чи надання нефінансових послуг. Ця частина списку є базовою для формування генеральних сукупностей (основ вибірки) для кожної галузі статистики підприємств незалежно від типу статистичної одиниці (підприєм-

ство, місцева одиниця, одиниця за видом економічної діяльності) [4].

Сформований загальний список одиниць статистичних спостережень включає:

- підприємства, які були активними в минулому році та залишилися активними у звітному році;
- підприємства, які стали активними у звітному році за даними квартальної фінансової звітності;
- інституційні одиниці інших секторів економіки згідно з KICE (S.13, S.15).

Підприємство є активною одиницею, якщо воно здійснює економічну діяльність: має найманих працівників чи здійснює реалізацію продукції, робіт, послуг за даними форм державних статистичних спостережень (включаючи фінансову звітність) або адміністративних джерел [4].

Оновлення даних здійснюється щорічно станом на 15 листопада.

Таблиця 2

Розшифрування категорій показників для юридичних осіб, підприємств, відокремлених підрозділів та фізичних осіб

Категорії показників	Юридична особа	Підприємство	Місцева одиниця	Група підприємств	Фізичні особи-підприємці
Ідентифікаційні	<ul style="list-style-type: none"> - ідентифікаційний код ЄДРПОУ, - найменування 	<ul style="list-style-type: none"> - ідентифікаційний код ЄДРПОУ підприємства, - найменування 	<ul style="list-style-type: none"> - індивідуальний код місцевої одиниці (12-значне число, перші 8 цифр якого – ідентифікаційний код ЄДРПОУ підприємства, а останні 4 цифри – порядковий номер місцевої одиниці), - найменування 	<ul style="list-style-type: none"> - ідентифікаційний номер групи підприємств, - найменування, - тип групи, - місцезнаходження головного офісу, - ідентифікаційний код голови групи, - найменування голови групи, - код країни реєстрації голови групи 	<ul style="list-style-type: none"> - індивідуальний номер ЄДРПОУ фізичної особи-підприємця (10-значне число), - прізвище, ім'я, по батькові, - громадянство, - місце проживання
Стратифікаційні			<ul style="list-style-type: none"> - місцезнаходження, - види економічної діяльності (в тому числі основний), - територіальна належність 	<ul style="list-style-type: none"> - основний вид економічної діяльності (на рівні розділу КВЕД), - розмір консолідованого обороту 	<ul style="list-style-type: none"> - вид економічної діяльності, - територіальна належність
Класифікаційні	<ul style="list-style-type: none"> - вид економічної діяльності (в тому числі основний), - територіальна належність, - організаційно-правова форма господарювання, - інституційний сектор економіки, - ознака розміру підприємства - орган державного управління, до сфери якого належить 	<ul style="list-style-type: none"> - місцезнаходження, - види економічної діяльності (в тому числі основний), - територіальна належність, - організаційно-правова форма господарювання, - інституційний сектор економіки, - ознака розміру підприємства 			
Демографічні/реєстраційні	<ul style="list-style-type: none"> - дата створення / припинення, - дата та номер запису про проведення реєстраційної дії, - місце проведення реєстраційної дії, - серія та номер свідоцтва про державну реєстрацію 	<ul style="list-style-type: none"> - дата створення / припинення 	<ul style="list-style-type: none"> - дата створення / припинення 	<ul style="list-style-type: none"> - дата створення / припинення 	

Продовження табл. 2

Категорії показників	Юридична особа	Підприємство	Місцева одиниця	Група підприємств	Фізичні особи-підприємці
Зв'язки між статистичним і одиницями	<ul style="list-style-type: none"> - місцезнаходження, - правовий статус, - телефон, - факс, - адреса електронної пошти, - прізвище керівника, - засновники, - правонаступники, - ознака належності до державного сектору економіки, - державна частка майна у статутному фонді господарського товариства, - ознаки наявності у звітному році операцій по сплаті податків, - дата внесення даних 	<ul style="list-style-type: none"> - ознака полірегіональності, - кількість місцевих одиниць, - правовий статус, - ознаки економічної активності, - ознака належності до державного сектору економіки, - орган державного управління, до сфери якого належить, - період ділової активності у минулому році, - телефон, - ознака підприємства, створеного у звітному році 	<ul style="list-style-type: none"> - ідентифікаційний код ЄДРПОУ підприємства, якому належить місцева одиниця - ідентифікаційний код ЄДРПОУ відокремленого підрозділу юридичної особи (за наявністю), - ознаки економічної активності, - телефон, - дата внесення даних 	<ul style="list-style-type: none"> - адреса електронної пошти головного офісу, - адреса Інтернет-сторінки головного офісу, - джерело занесення даних про групу підприємств 	<ul style="list-style-type: none"> - телефон, - факс, - адреса електронної пошти, - адреса сторінки в Інтернеті, - ідентифікаційний номер фізичної особи-платника податків, - дані про первинну реєстрацію, - дані останньої реєстраційної дії, - серія та номер свідоцтва про державну реєстрацію, - ідентифікаційний код ЄДРПОУ органу державної реєстрації, - підстава для проведення реєстраційних дій, - ознака економічної активності тощо
Зв'язки з групою підприємств	<ul style="list-style-type: none"> - належність до групи підприємств, - показники контролю та власності одиниць у групі підприємств 	<ul style="list-style-type: none"> - належність до групи підприємств 			

IV. Висновки

До сформованого реєстру підприємств енергетичної галузі приєднуються інші модулі системи: насамперед вони стосуються фінансових та управлінських даних.

Отже, головна мета системи – створення автоматизованого процесу збирання та обробки даних, що надходять безпосередньо від статистичних одиниць. Така інформаційна система дасть змогу знизити громіздкість процесу збирання статистичної інформації шляхом усунення багатьох етапів обробки інформації та зменшити тривалість цього процесу.

Процес збирання даних від статистичних одиниць на цьому етапі дослідження не розроблено, є тільки приблизний варіант його здійснення:

1. Кожному підприємству енергетичної галузі присвоюється свій код, що активний у цій системі, та надається пароль.

2. Кожного року протягом визначеного періоду (можливо, січень або січень-лютий) підприємства енергетичної галузі надають визначені фінансові та управлінські дані станом на 15 листопада минулого року шляхом заповнення спеціально створеного веб-додатку в Інтернеті.

3. Після остаточного заповнення генерується звіт з отриманими даними. Цей звіт роздруковується і підлягає підтвердженню контролюючим органом.

4. У разі підтвердження достовірності даних вони зберігаються у системі.

За характером підприємствами надаються такі дані: обсяг виробництва товарів, робіт, послуг у натуральному та грошовому виразі, розподіл виручки за регіонами, розподіл виробленої енергії за галузями використання тощо.

Як результат – миттєве формування енергетичного балансу країни, різноманітних звітів у різних розрізах.

Обмежений доступ до результатів аналізу енергетичної системи буде відкрито користувачам мережі Інтернет.

Отже, цінність системи, що розробляється, полягає в прискоренні отримання результатів державної статистики енергетичної галузі – результати у повному обсязі доступні після введення даних всіма підприємствами енергетичної галузі.

Список використаної літератури

1. Про державну статистику [Електронний ресурс] : Закон України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2614-12>.
2. Про затвердження Класифікації інституційних секторів економіки України [Електронний ресурс] : наказ Державної служби статистики України від 12.07.2007 р. № 214. – Режим доступу: http://ukrstat.org/uk/norm_doc/2007/214/zminy.htm.
3. Про затвердження Методологічних положень з організації державного статистичного спостереження щодо виробництва електроенергії та окремих техніко-економічних показників роботи електростанцій [Електронний ресурс] : наказ Державної служби статистики України від 17.12.2012 р. № 522. – Режим доступу: http://mpe.kmu.gov.ua/fuel/control/uk/publish/category?cat_id=104126.
4. Про затвердження Положення про Реєстр статистичних одиниць та формування основ вибірки сукупностей одиниць статистичних спостережень за діяльністю підприємств [Електронний ресурс] : наказ Державної служби статистики України від 16.12.2009 р. № 481. – Режим доступу: <http://document.ua/pro-zatverdzenija-polozhennja-pro-reestr-statistichnih-odin-doc11147.html>.

Стаття надійшла до редакції 30.07.2013.

Строкаченко О.И. Определение структуры Реестра статистических единиц для формирования информационной системы энергетической статистики

В статье представлены результаты изучения нормативно-правовых актов Украины по формированию Реестра статистических единиц: проанализирована типология предприятий, описана структура Реестра статистических единиц. Представлен перечень национальных статистических классификаций и справочников, согласно которым осуществляется формирование базы данных предприятий для создания информационной системы энергетической статистики. Структура Реестра статистических единиц адаптирована для создания информационной системы энергетической статистики Украины. Изложен примерный вариант осуществления сбора статистических данных от статистических единиц для формирования информационной системы энергетической статистики.

Ключевые слова: Реестр статистических единиц, статистический реестр предприятий, информационная система энергетической статистики.

Strokachenko O. Definition of Register of statistical units of information system for energy statistics

Information system of energy statistics in Ukraine isn't sufficiently automated. Statistical data collection is carried out with the help of paper registered forms, data systematization are realized step-by-step. Therefore automated information system of energy statistics development is urgent problem of today. Legal texts of Ukraine makes no provision for such automation.

First step of the information system of energy statistics automation is base of power industry's enterprises. Ideal option is Statistical unit's import from Statistical unit register.

In order to address the aim of the research the following specific task should be fulfilled while conducting this research: analysis of the regulations on the forming statistical unit register: typology of enterprises, structure of Statistical unit register.

This research is conducted involving the following methodology: the methods of analysis and synthesis, the structural-functional method.

Next step of research is joining of Statistical unit register and other system's modules.

The structure of Statistical unit register: statistical company register, statistical entrepreneur register. Statistical company register contains two elements: administrative and statistic.

The paper gives list and details of the national statistical classifications and directories for the formation of a database of enterprises to create an information system of energy statistics:

- form of property's classifications,
- economic bloc,
- classification of institutional economy's sectors,
- countries' classification,
- currencies' classification,
- classification of public authority,
- classification of the administrative-territorial structure of Ukraine.

So register's structure is adapted to creating information system energetic statistics of Ukraine.

Also research highlights the process of statistical data acquisition on the statistical units.

Key words: *Statistical unit register, statistical company register, information system energetic statistics.*